

Betænkning

over forslag til lov om ændring i borgerlig straffelov.

(Pornografiske billeder m. v.).

(Afgivet af udvalget den 20. maj 1969).

Udvalget har holdt 5 møder og har herunder haft samråd med justitsministeren, som endvidere skriftligt har besvaret en række spørgsmål fra udvalget. Spørgsmål og svar er optrykt som bilag til betænkningen.

Der er modtaget skriftlige henvendelser fra følgende:

Lrs., dr. jur. Hardy Andreasen,
overlærer Villy O. Jensen,
Kirkeligt Konvent af 1946,
fru Inge Piper og
Tabor-Menigheden.

Endvidere har Kirkeligt Konvent af 1946 haft foretræde for udvalget.

Udvalget har haft lejlighed til at se et udsnit af de senest konfiskerede pornografiske film og billedhæfter og har i forbindelse hermed haft lejlighed til en drøftelse med polititjenestemænd ved Københavns politi, som har beskæftiget sig med efterforskningsarbejdet i sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 234.

Udvalget har lagt megen vægt på, at der inden det foreliggende lovforslags ikrafttræden er sikkerhed for, at de fornødne bestemmelser i politivedtægterne til bekæmpelse af anstødelige vinduesudstillinger m.v. er trådt i kraft over hele landet. Den af justitsministeren bebudede indsats til bekæmpelse af udstilling af anstødelige billeder anser udvalget for et meget vigtigt led i den reform af straffeloven, som det foreliggende lovforslag tilsigter, ud fra det synspunkt, at til en liberalisering af muligheden for handel med pornografiske billeder svarer en sikring af, at personer, der ikke ønsker at blive udsat for synet af sådanne billeder, fritages herfor.

Justitsministeren har under samråd med udvalget udtalt, at han kan garantere, at disse politivedtægtsændringer vil være trådt i kraft den 1. juli 1969, når nærværende lovforslag skal træde i kraft.

Udvalget har lagt megen vægt på det af justitsministeren fremførte perspektiv, at man på baggrund af erfaringerne fra den skriftlige pornografi må forvente en synkende efterspørgsel, men er dog opmærksom på, at efterspørgslen muligt ikke vil falde i samme omfang. I denne forbindelse må det fremhæves, at billedpornografien formentlig henvender sig til et langt større publikum, derunder udenlandske turister, end den skriftlige pornografi.

Udvalget har drøftet perspektivet i den formentlig stigende eksport til udlandet af pornografiske billeder, men er klar over, at der, bortset fra bestemmelsen i postloven, ikke er mulighed for at gribe ind over for dette, selv om det vel kan volde visse ubehageligheder i forhold til lande, som fortsat idømmer alvorlige straffe for handel med pornografiske billeder.

Udvalget har bemærket sig, at der er mulighed for på grundlag af biografloven at gribe ind over for en bevillingshaver, der udelukkende spiller underlødige pornofilm.

Justitsministeren har stillet nedenstående ændringsforslag, hvorefter ikrafttrædelsen ændres fra 1. april 1969 til 1. juli 1969.

Et flertal (udvalget med undtagelse af Vestergaard Poulsen) indstiller med foranstående bemærkninger lovforslaget til vedtagelse med den af justitsministeren foreslåede ændring.

Et *mindretal* (Vestergaard Poulsen) kan ikke stemme for lovforslaget, idet forslaget gennemførelse vil medføre, at Danmark derved kommer til at indtage en særstilling inden for de vestlige landes kreds.

Lovforslagets gennemførelse synes også at ville medføre vanskeligheder over for de lande, som har forbud mod indførelse af pornografiske billeder.

Tillige næres ængstelse for, at lovforslaget kan medføre øget fare for tiltagende prostitution af unge piger. Den tiltagende avertering efter nøgenmodeller synes at motivere denne antagelse.

Endelig kan det efter mindretallets opfattelse heller ikke afvises, at lovens tendens også kan befrygtes at ville påvirke valget af film, som fremvises i dansk TV, og set ud fra mangé forældres ønske om at beskytte hjemmene mod pornografiske scener i TV vil mindretallet også ud fra dette synspunkt stemme imod lovforslaget ved 3. behandling.

Ændringsforslag.

Af *justitsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 2.

Paragraffen affattes således:

„§ 2. Loven træder i kraft den 1. juli 1969.“

Bemærkninger.

Lov nr. 135 af 29. marts 1969 om filmcensur træder i kraft den 1. juli 1969, og det vil være naturligt at lade ændringen af straffelovens § 234 træde i kraft samtidig. Hertil kommer, at den forudsatte ændring af politivedtægterne først vil kunne være gennemført den 1. juli 1969.

Lis Møller.

Langkilde,
formand.

Lembourn.

Vestergaard Poulsen.

Per Møller,
næstformand.

Eva Rec.

Ib Thyregod.

Else-Merete Ross

Jørgen Andersen.

Svend Haugaard.

K. Axel Nielsen.

Thomas Have.

Otto Mørch.

Knud Nielsen.

Karl Max Rasmussen.

Holm Tved.

Poul Dam.

Bilag.

Udvalgets spørgsmål til justitsministeren og ministerens besvarelser.

Spørgsmål 1:

Hvorledes agter justitsministeren at udforme retningslinjerne for anklagemyndighedens praksis med hensyn til tiltalerejsning ved overtrædelse af politivedtægtsbestemmelserne om udstilling af anstødelige billeder?

Svar:

Som nævnt i lovforslagets bemærkninger er der med udtrykket „anstødelig“ tilsigtet en vis udvidelse af det strafbare område i forhold til, hvad der angives med straffelovens udtryk „utugtig“, og man har fundet, at udtrykket „anstødelig“ giver tilstrækkeligt grundlag for indskriden over for udstillinger, der ved enkelte grove billeder eller *udstillingens samlede karakter er egnet til at krænke andres sædelighedsfølelse.*

Det er således forudsat, at også udstillinger, hvor intet enkelt billede befinder sig i grænseområdet for det, der vil kunne straffes efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 234, vil kunne rammes, såfremt udstillingen ved sin ensidige fremstilling af seksuelt betonedede billeder er egnet til at virke krænkende på tilfældige beskueres sædelighedsfølelse.

Medens det således generelt kan siges, at der tilstræbes en klar skærpelse i forhold til den praksis, der er fulgt på grundlag af straffelovens § 234, må den nærmere grænse-
dragning overlades til domstolene.

Justitsministeriet agter imidlertid i forbindelse med lovens gennemførelse over for politiet og anklagemyndigheden at indskærpe den til lovændringen knyttede forudsætning om, at der føres et effektivt tilsyn med overholdelse af politivedtægternes forbud mod udstilling af anstødelige billeder. Politiets afgørelser med hensyn til tiltale-spørgsmålet vil efter almindelige regler kunne indbringes for den overordnede an-

klagemyndighed. Justitsministeriet antager, at det herved — og gennem adgangen til at anke domsafgørelser — vil være muligt i tilstrækkelig grad at sikre en ensartet praksis.

Spørgsmål 2:

Justitsministeren bedes oplyse, i hvilke politivedtægter der endnu ikke findes bestemmelse vedrørende forbud mod udstilling af anstødelige billeder.

Hvornår vil der foreligge fuldstændig dækning med politivedtægtsbestemmelser af den forannævnte karakter?

Svar:

Bestemmelsen vedrørende forbud mod udstilling af anstødelige billeder findes i politivedtægten for København og i de politivedtægter for købstæder, som er udfærdigede på grundlag af den af justitsministeriet i 1961 udsendte normalpolitivedtægt for købstæder. Det drejer sig om en lang række, men ikke alle købstæder. Herudover findes bestemmelsen ikke i de gældende politivedtægter.

Det fremsatte lovforslag til ændring af straffelovens § 234 forudsætter en ændring af alle landets politivedtægter, idet de politivedtægter, der har en bestemmelse om forbud mod udstilling af anstødelige billeder, tillige har en bestemmelse om forbud mod forhandling af sådanne billeder. Denne bestemmelse skal bortfalde. De politivedtægter, som ikke har bestemmelsen om forbud mod udstilling af anstødelige billeder, skal have en sådan bestemmelse.

Justitsministeriet finder det mest praktisk, at den nødvendige ændring gennemføres i forbindelse med et igangværende arbejde med revision af de gældende politivedtægter på grundlag af en i september 1968 udsendt normalpolitivedtægt. Justits-

ministeriet udsendte derfor den 7. februar 1969 en cirkulæreskrivelse til politimestrene og amtmændene, hvori man gjorde rede for lovforslaget og den deraf følgende nødvendighed af en ændring af politivedtægterne. Justitsministeriet henstillede samtidig, at arbejdet med revision af politivedtægterne på grundlag af den udsendte normalpolitivedtægt fremskyndedes, således at udkast til en ny politivedtægt for politikredsene med amtmandens udtalelse kunne være justitsministeriet i hænde senest den 10. maj 1969.

De nye politivedtægter søges færdigekspederet fra ministeriets side så betids, at de kan stadfæstes af vedkommende amtmand senest den 1. juli 1969.

Såfremt det i enkelte tilfælde skulle vise sig umuligt at få udkast til ny politivedtægt indsendt rettidigt til godkendelse i justitsministeriet, agter ministeriet inden den 1. juli 1969 at få ændringen indføjet i den eksisterende politivedtægt.

Spørgsmål 3:

Vil udstilling af billeder i forbindelse med offentlige biografforestillinger være omfattet af politivedtægtsbestemmelsen?

Svar:

Bestemmelsen i Københavns politivedtægts § 12, stk. 1, og i den tilsvarende bestemmelse i normalpolitivedtægten omfatter udstilling af billeder på eller ud til veje eller andre steder, hvortil der er almindelig adgang. Under denne bestemmelse falder også udstilling af reklamebilleder i biografers udhængsskabe.

Spørgsmål 4:

Hvorledes fungerer den kontrol, som postloven fastsætter for forsendelse af pornografiske billeder, navnlig til udlandet?

Svar:

Verdenspostkonventionen indeholder følgende bestemmelser, der vedrører pornografi:

„1. Forsendelse af nedennævnte genstande er forbudt:

d) genstande, hvis indførsel eller udbredelse i bestemmelseslandet er forbudt;

g) obscene eller umoralske genstande.

2. De forsendelser, som indeholder de i § 1 nævnte genstande, og som fejlagtigt er modtaget til besørgelse, behandles efter den indre lovgivning i det land, hvis postvæsen konstaterer deres tilstedeværelse.

3. Forsendelser, der indeholder de i § 1, litra ... og g) nævnte genstande, videregives ikke i noget tilfælde til bestemmelsesstedet, ligesom de ikke udleveres til adressaterne eller tilbagesendes til afsendelsesstedet.

4. I de tilfælde, hvor forsendelser, som fejlagtigt er modtaget til besørgelse, hverken tilbagesendes til afsendelseslandet eller udleveres til adressaten, skal poststyrelsen i afsendelseslandet nøjagtigt underrettes om den behandling, som disse forsendelser er blevet underkastet.

5. I øvrigt er der forbeholdt ethvert land ret til på sit område at udlade befordring i åben transit af andre brevforsendelser end breve og brevkort, med hensyn til hvilke de lovbestemmelser, som fastsætter betingelserne for deres offentliggørelse eller udbredelse i vedkommende land, ikke er iagttaget. Sådanne genstande skal tilbagesendes til postvæsenet i afsendelseslandet“.

Værdibrevoverenskomsten og postpakkeoverenskomsten indeholder tilsvarende regler.

Den lovbestemmelse, der opfylder de nævnte konventionsregler, er § 3, litra c, i postloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 312 af 14. august 1963. Herefter er postbesørgelse i forsendelser til udlandet udelukket for „de i de internationale, af Danmark tiltrådte konventioner og overenskomster i så henseende angivne genstande“.

Overtrædelse af postlovens § 3 straffes efter samme lovs § 24 med bøde.

Postvæsenet har normalt ikke mulighed for at sikre sig imod, at forsendelser til udlandet indeholder pornografisk materiale. Selv om indholdet kunne undersøges, ville postvæsenet i øvrigt kun vanskeligt kunne afgøre, om indholdet efter den gældende opfattelse her i landet eller i adresselandet måtte anses for pornografisk.

Anvendelse af postlovens bestemmelser må derfor i almindelighed forudsætte, at

der indgives anmeldelse mod afsenderen. I praksis vil det hyppigst være modtagere i udlandet, der gennem udenlandske myndigheder, ved henvendelse til den danske repræsentation på stedet eller ved direkte henvendelse til det danske justitsministerium eller politi indgiver anmeldelse mod afsenderne. I denne forbindelse har generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet over for justitsministeriet udtalt, at der i betragtning af grundlovens og postlovens bestemmelser om posthemmelighed normalt ikke vil kunne blive tale om, at postvæsenet kan foretage anmeldelse til politiet eller videregive en fra f. eks. en adressat eller myndighed i udlandet modtaget anmeldelse til politiet. Derimod er man indstillet på i hvert enkelt tilfælde, hvor en anmeldelse fremsendes til postvæsenet, at gøre den pågældende anmelder opmærksom på, at han selv må indgive anmeldelse direkte til politiet.

Spørgsmål 5:

Idet der henvises til vedlagte række annoncer under stillinger for kvinder, udbedes ministerens bedømmelse af modellernes beskyttelse efter straffeloven.

Svar:

Med henblik på tilfælde, hvor der er tale om optagelser af egentlige kønsakter, bemærkes følgende:

Straffelovens rufferi-, alfonseri- og prostitutionsbestemmelser i §§ 228, 229 og 199 anvender udtrykkene „kønslig usædelighed“ og „utugt“. Man har herved i første række tænkt på traditionelle prostitutionsforhold; der findes ikke i forarbejderne til disse bestemmelser udtalelser om, hvorvidt bestemmelserne omfatter kønsakter, der iværksættes med henblik på fotografering, lige så lidt som der er trykt praksis herom. Det er imidlertid nærliggende at antage, at man vil kunne anvende disse bestemmelser på modelarbejde af denne art, og man er under udarbejdelse af lovforslaget gået ud fra, at dette er tilfældet.

Den mand, der helt eller delvis lader sig underholde af en kvinde, der driver denne form for utugt som erhverv, vil herefter kunne straffes efter § 229, stk. 3.

Producenten vil kunne straffes efter § 228, stk. 1, nr. 2, hvis han udøver den kvalifice-

rede påvirkning, der ligger i udtrykket „forleder nogen“, for at få en person til at optræde som model. Er modellen under 21 år, vil producenten kunne straffes, hvis han tilskynder eller bistår den pågældende til at søge erhverv ved denne virksomhed — d. v. s. hvor der er tale om en mere regelmæssig beskæftigelse af den pågældende. Dette følger af straffelovens § 228, stk. 2.

Også bestemmelsen i § 232, hvorefter man kan straffe den, som ved uterligt forhold krænker blufærdigheden, vil være af betydning. Den omstændighed, at den pågældende person selv samtykker i handlingen, vil ganske vist i almindelighed diskulperere for straf; men det er en forudsætning for, at man kan tillægge samtykket denne virkning, at den pågældende har den tilstrækkelige habilitet til at bedømme handlingen. Der er i den strafferetlige teori (Krabbe, 4. udg., s. 527 f., Hurwitz, Alm. del, s. 306 f., og Spec. del, s. 208 f.) enighed om, at en person under 15 år ikke gyldigt kan samtykke, og at der for homoseksuelle handlinger kræves 18 år. I aldersgruppen 15-18 år lægges der i øvrigt vægt på vedkommendes konkrete modenhed og udvikling. Disse regler omfatter også tilfælde, hvor den blufærdighedskrænkende behandling af den unge sker i forbindelse med optagelse af fotografier og film. Københavns politi har således anført et eksempel, hvor der er sket domfældelse over for 2 mænd, der fotograferede en 15-årig piges samleje med en 19-årig mand, uanset pigens samtykke.

Det samlede resultat vil herefter i forhold til producenterne blive:

enkeltstående anvendelser af en bestemt model kan efter omstændighederne straffes, hvis den pågældende er under 18 år, eller der er tale om forledelse,

mere regelmæssig (erhvervsmæssig) beskæftigelse af den pågældende kan altid straffes, hvis den pågældende er under 21 år.

Er der ikke tale om optagelser af egentlige kønsakter, men om modelbilleder, hvor modellen optræder alene, vil der næppe kunne blive spørgsmål om strafansvar efter rufferi-, alfonseri- og prostitutionsbestemmelserne. Derimod vil man eventuelt, hvis modellen er under 15 år og efter omstændighederne også i aldersgruppen 15-18 år, kunne anvende straffelovens § 232. Der kan i denne

forbindelse henvises til dommen i U.f.R. 1936, s. 430, hvor § 232 er anvendt på forevisning af utugtige billeder for 16-årige drenge, uanset deres samtykke.

Spørgsmål 6:

Ministerens kommentarer til det i vedlagte henvendelse fra dr. jur. Hardy Andreasen, Odense, anførte udbedes.

Svar:

Justitsministeriet kan — efter drøftelse med handelsministeriet, ministeriet for kulturelle anliggender og ministeriet for offentlige arbejder — besvare de enkelte punkter i henvendelsen således:

Pkt. I. Der ønskes klar lovhjemmel til at afslå registrering af varemærker, firmanavne, selskabsnavne, foreningsnavne, telegramadresser, skorstensmærker og rederiflag af pornografisk indhold.

I varemærkelov nr. 211 af 11. juni 1959, § 14, stk. 1, nr. 3, findes en udtrykkelig bestemmelse om, at et varemærke ikke må registreres, når mærket strider mod lov eller offentlig orden eller er egnet til at vække forargelse. En tilsvarende udtrykkelig bestemmelse findes ikke på de øvrige af de nævnte registreringsområder. Det må imidlertid antages, at man allerede på grundlag af almindelige retsgrundsætninger — altså uden at speciel lovhjemmel er nødvendig — vil kunne nægte registrering af varemærker, firmaer o. s. v., der fremtræder som lovstridige eller anstødelige, jfr. betænkning angående revision af skibsregistreringslovgivningen m. v. (nr. 134/1955) s. 30: „... må uden særlig lovhjemmel kunne nægte at registrere navne, hvor dette kommer i strid med anerkendte offentligretlige og privatretlige grundsætninger.“

Det kan ikke antages, at ophævelse af den almindelige forbudsregel i straffelovens § 234 vedrørende utugtige billeder m. v. vil medføre nogen ændring i denne retstilstand på registreringsområdet. Som der nærmere redegøres for nedenfor under pkt. II, vil der fortsat være straffebestemmelser, der beskytter den del af offentligheden, der ikke ønsker at blive udsat for pornografi, mod at blive denne påtvunget. Registrering af firmaer osv., hvor formålet vil være at anvende det registrerede navn over for offentligheden i al almindelighed — og ikke blot

over for personer, der i forvejen har samtykket i at blive udsat for disse indtryk — vil derfor også fremtidig kunne nægtes som stridende mod et anerkendt, offentligt hensyn.

Pkt. II. Der ønskes forbud imod at bruge forretningskendetegn, telegramadresser, foreningsnavne, institutionsnavne, annoncer og reklamer af pornografisk indhold — derunder i koncessionerede selskabers telefonbøger.

Efter justitsministeriets opfattelse er der ingen rimelig begrundelse for at anlægge en principielt forskellig vurdering af pornografiske tekster eller billeder, der anvendes f. eks. i forretningskendetegn eller som reklametekster, i forhold til andet pornografisk materiale. Den krænkelse, den uforvarende læser eller beskuer udsættes for i de tilfælde, hvor pornografien forekommer i forbindelse med firmabetegnelser o. lign., er ikke større end i tilfælde, hvor tilsvarende pornografiske udtryk eller billeder optræder i anden sammenhæng.

Som nævnt i pkt. 13 i bemærkningerne til det fremsatte lovforslag vil straffelovens § 232 kunne anvendes over for den, der pånøder en anden synet af utugtige billeder. Bestemmelsen er også anvendelig over for tilsendelse af utugtige breve, jfr. *Hurwitz Spec. del*, s. 207.

Der henvises også i bemærkningerne til § 10, stk. 3, i Københavns politivedtægt og normalpolitivedtægten, der forbyder i huse at aflevere skrifter og billeder af anstødeligt indhold til andre end de beboere, der har afgivet udtrykkelig bestilling herpå, og politivedtægtsbestemmelsernes § 12, stk. 1, der — på eller ud til gader eller andre steder, hvortil der er almindelig adgang — forbyder opsætning eller ombæring af plakater eller udstilling af skrifter eller billeder, når plakaterne, skrifterne eller billederne er af anstødelig karakter.

De nævnte bestemmelser vil også være anvendelige på tekster eller billeder, der anvendes som forretningskendetegn osv. Justitsministeriet finder ikke grundlag for herudover at foreslå bestemmelser, der sigter mod en særlig begrænsning i anvendelse af pornografiske udtryk i forbindelse med de omhandlede formål.

Det tilføjes, at ministeriet for offentlige arbejder specielt for så vidt angår post- og

telegrafvæsenet og telefonselskabernes forhold har udtalt følgende:

„— — — efter stedfunden brevveksling med generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet og De samvirkende Telefonselskaber meddele, at redaktionen af telefonbøgerne efter den hidtil fulgte praksis ikke har optaget tekster eller billeder af anstødeligt indhold, ligesom ethvert stof, som forekommer redaktionen anstødeligt, også fremtidigt vil blive afvist, idet dog De samvirkende Telefonselskaber har anført, at man næppe vil kunne afvise betegnelse m. v., der fremtræder som godkendt af vedkommende offentlige registre.

Telefonselskaberne har efter det oplyste ikke hidtil vurderet deres redaktionelle rettigheder, herunder retten til en faktisk censurering, ud fra nogen juridisk synsvinkel, men har opfattet spørgsmålet om telefonbøgernes indhold som værende af ordensmæssig karakter. Man skal i denne forbindelse bemærke, at der ikke i enerets- eller koncessionsbestemmelser er pålagt post- og telegrafvæsenet eller de koncessionerede telefonselskaber pligt til at udgive fagregistre.

For så vidt angår telegrammers indhold, herunder også telegramadresser, skal man henlede opmærksomheden på, at der i bekendtgørelse af 18. marts 1965 om statens teletjenester, § 1, stk. 2, er fastsat følgende: „Privat telekorrespondance, der anses for farlig for statens sikkerhed, eller som frembyder noget ulovligt, usømmeligt eller fornærmende, kan afvises eller standses“.

Pkt. III. Der ønskes klar lovhjemmel til at afslå registrering i mønsterregisteret af pornografiske industrifrembringelser, f. eks. pornografiske turistsouvenirs.

I mønsterlov nr. 193 af 1. september 1936, § 4, nr. 1, findes følgende bestemmelse:

„Mønsterretten indtræder ikke, når mønstret strider mod lov; sædelighed eller den offentlige orden.“

I § 18 er bestemt:

„Finder direktøren for patent- og varemærkevæsenet, at et anmeldt mønster i henhold til § 4, nr. 1 og 2, ikke egner sig til beskyttelse, nægtes registreringen“.

I det udkast til lov om mønstre, der findes i betænkning vedrørende en ny dansk lov om mønstre (nr. 417/1966), er den tilsvarende bestemmelse formuleret således:

„§ 4. Mønsterret indtræder ikke, hvis mønstret eller dets udnyttelse ville stride mod sædelighed eller offentlig orden.“

Under handelsministeriets arbejde med udkastet er formuleringen ændret, således at den i et nu foreliggende udkast lyder:

„§ 4. Mønster registreres ikke

1) hvis mønstret eller dets udnyttelse ville stride mod sædelighed eller offentlig orden

— — —“

Efter dette seneste udkast indeholder bestemmelsen således — på linje med varemærkelovens bestemmelse — alene et registreringsforbud, medens spørgsmålet om anvendelsen af sådanne mønstre tænkes reguleret gennem straffe- og politilovgivningen.

Såvel efter den gældende formulering som efter udkastet vil der være hjemmel til at afslå registrering af pornografiske industrifrembringelser, og den i henvendelsen ønskede lovhjemmel foreligger således allerede.

Pkt. IV. Der ønskes lovhjemmel for myndighederne til at afslå eller ophæve registrering af skibe „på hvilke der i ly af den foreslåede lovændring erhvervsmæssigt drives eller agtes drevet pornografisk virksomhed af forskellig art uden for dansk højhedsområde.“

Det fremgår ikke af henvendelsen, hvilken virksomhed — iværksat i ly af den foreslåede lovændring — der tænkes på. Sigtes der til handlinger som f. eks. salg af pornografi til voksne, der i kraft af lovændringen bliver legale, er det vanskeligt at finde nogen begrundelse for en nægtelse af registrering. Er der derimod tale om f. eks. salg til personer under 16 år, der fortsat vil være omfattet af straffebestemmelsen, vil også handlinger begået om bord på et dansk registeret skib kunne straffes, jfr. straffelovens § 6. Spørgsmål om eventuel rettighedsfrakendelse må behandles efter reglerne i straffelovens § 79.

Pkt. V. Monopoltilsynet ønskes fritaget for pligten til at foretage undersøgelser af pornoindustriens priser og avancer.

§ 1, stk. 1, i lov nr. 180 af 25. maj 1966 om indseende med priser bestemmer:

„Monopoltilsynet kan undersøge pris- og avanceforholdene — — — på områder, hvor tilsynet finder, at der er behov for en offentlig redøgørelse for prisdannelsen“.

Bilag til bet. o. lovf. vedr. borgerlig straffelov.

Der foreligger således ingen pligt for monopoltilsynet til at foretage undersøgelser af pornoindustriens priser og avancer, således som det synes forudsat i henvendelsen.

Monopoltilsynet vil derimod efter sit eget skøn kunne foretage en undersøgelse. Det forekommer ikke rimeligt på forhånd at afskære monopoltilsynet fra at foretage en sådan undersøgelse, hvis man skulle finde behov herfor.

Pkt. VI. Domstolene ønskes fritaget for pligten til at behandle retssager om krænkelse af retten til pornografiske fotografier og andre pornografiske industrifrembringelser.

Det er vanskeligt at se begrundelsen for dette forslag. Såfremt det specielt er hensynet til dommernes følelser ved at beskæftige sig med dette materiale, der har begrundet forslaget, således som henvendelsens sidste bemærkning kunne tyde på, må det være berettiget heroverfor at pege på, at domstolene allerede i vidt omfang har været nødt til at behandle pornografisk materiale i forbindelse med straffesager. Gennemføres lovændringen, således at det bliver lovligt erhverv at fremstille pornografiske billeder m. v., på samme måde som det allerede er med hensyn til pornografiske skrifter, vil man heller ikke kunne hævde, at det skulle være krænkende for rettens værdighed at behandle konflikter mellem personer, der er beskæftiget på området. At nægte retlig regulering af et erhvervsområde, der anerkendes som lovligt, bør efter justitsministeriets opfattelse ikke komme på tale.

Det er ikke i modstrid med dette synspunkt, når man på grundlag af specielle lov-

bestemmelser og almindelige retsgrundsetninger nægter registrering af i sig selv pornografiske varemærker osv. Registreringsnægtelsen er, som det fremgår af det tidligere bemærkede, ikke begrundet i hensynet til myndighederne, men derimod i det forhold, at varemærker m. v. tager sigte på anvendelse over for offentligheden, og at man netop fortsat ønsker at give de dele af befolkningen, der ikke ønsker at se pornografi, mulighed for at blive fri for det.

I henvendelsen gives der endelig udtryk for det ønskelige i, at der bør foretages en nærmere undersøgelse af de retlige følger af den legalisering af pornoindustrien, som gennemførelsen af lovforslaget vil medføre også med hensyn til pornoindustriens adgang til eksportkreditter, produktivitetsfremmende foranstaltninger og andre offentlige faciliteter, samt adgang til optagelse i brancheforeninger.

Der synes imidlertid ikke at foreligge særlige problemer på disse områder, der kan begrunde en nærmere undersøgelse. Spørgsmålet om eksportstøtte bliver ikke aktuelt, allerede fordi import af pornografi i andre lande er forbudt, og lov nr. 229 af 3. juni 1967 om garantier for lån til industrivirksomheder forudsætter i henhold til § 1, stk. 1, at der skal være tale om en produktion af en vis samfundsmæssig betydning („samfundsnyttig produktion“). Spørgsmålet om adgang til optagelse i brancheforeninger er ikke et naturligt lovgivningsanliggende. Der vil ikke i sig selv være noget ulovligt i, at producenterne slutter sig sammen i foreninger eller søger optagelse i allerede eksisterende foreninger.